

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม มีวิถีชีวิตที่เป็นสุขมีคุณค่าตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษา การพัฒนาประชากรของประเทศเพื่อให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ สมบูรณ์แบบทั้งทางกายและใจนั้นเริ่มจากการพัฒนาเยาวชนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม มีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามความคาดหวังโดยผ่าน กระบวนการเรียนรู้จากสถานศึกษาในแต่ละระดับ ดังนั้นหน้าที่สำคัญของสถานศึกษานอกเหนือจาก การให้ความรู้ทางด้านวิชาการ สถานศึกษาต้องดำเนินการพัฒนาด้านการส่งเสริมสนับสนุน ป้องกัน ช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญของชาติในอนาคต สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้สถานศึกษาทุกระดับดำเนินการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ม.ป.ป. : หน้า 12) ซึ่ง สังคมโลกปัจจุบันเป็นสังคมข้อมูลข่าวสาร (Information Society) เป็นยุคแห่งความก้าวหน้า ทาง เทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ เช่น ด้านการศึกษา สังคม เศรษฐกิจ และด้านการเมือง การ เปลี่ยนแปลงดังกล่าวมีผลกระทบต่อการพัฒนาในทุกๆ ด้านของประเทศไทย ในการติดต่อ สื่อสาร การ รับ-ส่งข้อมูลข่าวสาร(Information and Communication Technology) ผ่านระบบดาวเทียม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบบการศึกษาไทยปัจจุบันเป็นยุค แห่งการเรียนรู้ที่เปิดกว้าง มีความ หลากหลายในรูปแบบและระบบการศึกษา มีวัตถุประสงค์ให้นักเรียน มีความสนใจในการศึกษามาก ยิ่งขึ้น ได้นำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษา เพื่อให้ก้าวทันโลกยุคใหม่ที่ไร้ ขอบเขตภายใต้จินตนาการของมนุษย์ที่สร้างขึ้นอย่างรวดเร็ว (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : หน้า 3)

ประเทศไทย 4.0 (Thailand 4.0) เป็นวิสัยทัศน์เชิงนโยบายที่เปลี่ยนเศรษฐกิจแบบเดิม ไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม ซึ่งกว่าจะมาเป็น Thailand 4.0 ประกอบด้วย Thailand 1.0 ก็คือยุคของเกษตรกรรม Thailand 2.0 ซึ่งก็คือยุคอุตสาหกรรมเบา Thailand 3.0 เป็นยุค อุตสาหกรรมหนักจึงต้องเปลี่ยนสู่ยุค Thailand 4.0 เพื่อให้ประเทศไทยให้กลายเป็นกลุ่มประเทศที่มี รายได้สูง (ปานรพี รพีพันธุ์, ออนไลน์) การที่จะปฏิรูปการศึกษาของไทยนั้น ครูเป็นองค์ประกอบ สำคัญยิ่งที่จะทำให้เกิดการพัฒนาของผู้เรียน ครูจึงจำเป็นจะต้องมีการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกและทัดเทียมกับมาตรฐานสากล และเพิ่มผลสัมฤทธิ์ของ การศึกษาทุกระดับชั้น การพัฒนาครูนั้นประกอบด้วย ปัจจัยหลายอย่างดังที่กล่าวมาข้างต้นโดยในแต่ละ ปัจจัยเป็นแรงจูงใจที่สำคัญที่จะส่งเสริมให้ครูเกิดความต้องการที่จะพัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นครูที่ ดี ความเป็นมืออาชีพ โดยสำนักงานเลขาธิการคุรุสภาได้กำหนดลักษณะของครูที่ดี ที่พึงประสงค์ควร

มีลักษณะที่สำคัญคือ มีความรู้ในวิชาที่สอน รู้จักแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ อธิบายได้รวบรัด ทำเรื่องที่ยากให้เป็นเรื่องง่าย มีบุคลิกภาพที่ดี แต่งกายสะอาด เรียบร้อย พูดจาไพเราะนุ่มนวล น้ำเสียงชัดเจน มีลักษณะความเป็นผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์ มีคุณธรรม จริยธรรม ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา , 2558 : หน้า 8) นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการ (25 60 : หน้า 32) ได้กำหนดแนวดำเนินการเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูที่ดีหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าสอนแบบครูมืออาชีพ ประกอบด้วย การเตรียมการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อและเทคโนโลยี การวัดและประเมินผล และการวิจัยในชั้นเรียน

ดังนั้น การพัฒนาครูให้เป็นครูมืออาชีพสอดคล้องกับความเป็นประเทศไทย 4.0 มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ทำให้ครูผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นคนดี เก่ง และมีความสุข ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้กำหนดไว้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาศูนย์การพัฒนาคู่มืออาชีพสู่ความเป็นประเทศไทย 4.0 เพื่อให้ได้กระบวนการพัฒนาคู่มืออาชีพตาม แนวดำเนินการของกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูที่ดีหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าสอนแบบครูมืออาชีพ นอกจากนี้ปรัชญาของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีได้กำหนดไว้ว่า เป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการพัฒนาคู่มืออาชีพสู่ความเป็นประเทศไทย 4.0
2. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาคู่มืออาชีพสู่ความเป็นประเทศไทย 4.0

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับและเป้าหมายของผลผลิต (Output)
 - 1.1 ต้องค้ความรู้คือ กลยุทธ์การพัฒนาคู่มืออาชีพสู่ความเป็นประเทศไทย 4.0
 - 1.2 ได้เครือข่ายการมีส่วนร่วมกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในการพัฒนาคู่มืออาชีพสู่ความเป็นประเทศไทย 4.0
 - 1.3 ได้นำเสนอบทความวิจัยในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การตีพิมพ์ในวารสาร หรือนำเสนอในการประชุมวิจัยวิชาการ
 - 1.4 การจัดแจ้งทรัพย์สินทางปัญญาโดยการจดลิขสิทธิ์งานวิจัย
2. หน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์
 - 2.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา
 - 2.2 หน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหาการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหาการวิจัย

กลยุทธ์ การพัฒนาครุมีอาชีพสู่ความเป็นประเทศไทย 4.0 ประกอบด้วย 1) การเตรียมการสอน 2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) การใช้สื่อและเทคโนโลยี 4) การวัดและประเมินผล และ 5) การวิจัยในชั้นเรียน

1.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำนวน 1,286 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำนวน 1,462 คน และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำนวน 1,453 คน รวมทั้งสิ้น 4,201 คน

1.2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำนวน 109 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำนวน 123 คน และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำนวน 122 คน รวมทั้งสิ้น 354 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : p.608) และใช้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นชั้นในการสุ่ม

1.2.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำนวน 5 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำนวน 5 คน และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น 15 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

กลยุทธ์ การพัฒนาครุมีอาชีพสู่ความเป็นประเทศไทย 4.0 หมายถึง วิธีการกระบวนการ ดำเนินการร่วมกันของผู้บริหาร สถานศึกษา ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาครูผู้สอนให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน ประกอบด้วย

1. การเตรียมการสอน หมายถึง การดำเนินการก่อนที่จะมีการจัดกิจกรรมเรียนการสอน ประกอบด้วย การศึกษาหลักสูตร และเตรียมการสอนให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เพื่อเตรียมตนเองให้พร้อมสำหรับบทบาทของครู ซึ่งต้องทำการศึกษาค้นคว้าและทดลองปฏิบัติในประเด็นและเนื้อหาที่ตนรับผิดชอบ เพื่อให้คำปรึกษา คำแนะนำ และคำอธิบายที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียน

2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามตัวชี้วัดและจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ กระตุ้นความสนใจในการเรียนให้เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สร้างเจต

คดีที่ดีในเนื้อหาวิชาเรียน ใส่ใจพฤติกรรมของผู้เรียนในการแสดงออกให้มีความเหมาะสมในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

3. การใช้สื่อและเทคโนโลยี หมายถึง การเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนของครูที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการสอน มีความสามารถในการผลิตสื่อ มีความชำนาญและรู้วิธีใช้สื่อการสอน เลือกสื่อที่เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน เตรียมสื่อและตรวจสอบสื่อที่จะนำไปใช้เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้สื่อที่ทันสมัยและมั่นคงถาวร

4. การวัดและประเมินผล หมายถึง การศึกษาวิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรเพื่อกำหนดเกณฑ์การประเมินกำหนดภาระงานและชิ้นงานที่แสดงถึงศักยภาพของผู้เรียน ใช้กระบวนการสังเกต การบันทึกและการสัมภาษณ์และรวบรวมข้อมูลจากผลงานที่ผู้เรียนปฏิบัติ ครูมีความสามารถในการสร้างข้อสอบที่ดีและมีการให้คะแนนอย่างยุติธรรม

5. การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะจัดกิจกรรมการเรียนอย่างเป็นระบบโดยอาศัยหลักการทางวิทยาศาสตร์ในการหาข้อเท็จจริงเพื่อให้ได้คำตอบ นำผลที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนการสอนของครู โดยครูเป็นผู้ทำการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของผู้เรียน จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียนเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลการแก้ไขปัญหาหรือสรุปผลการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคลากรวิชาชีพทางการศึกษาที่ทำหน้าที่ในการบริหารสถานศึกษา ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ และรองผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 2 และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด

ครูผู้สอน หมายถึง ครูประจำการที่ทำหน้าที่ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด

ขนาดสถานศึกษา หมายถึง ขนาดสถานศึกษาตามกฎกระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วย

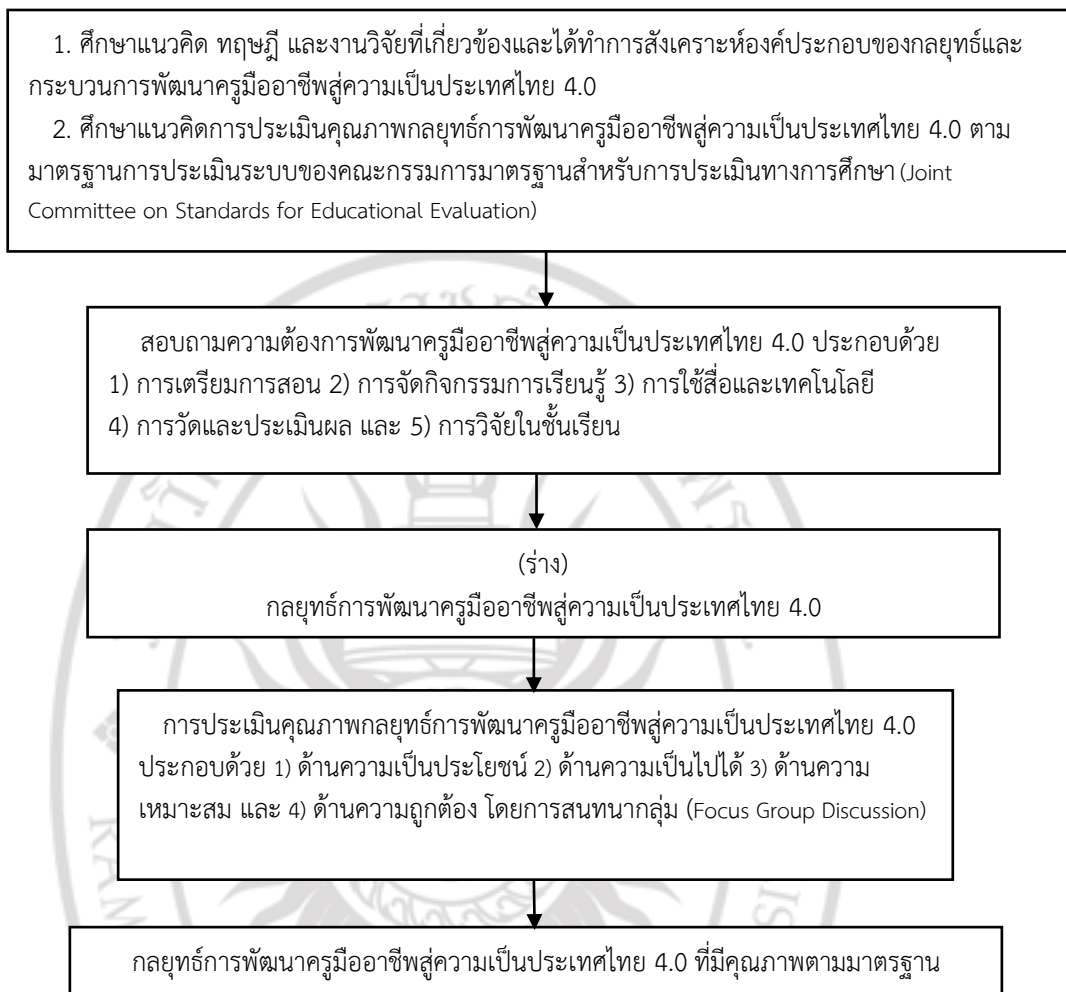
1. ขนาดเล็ก หมายถึง สถานศึกษาที่มีนักเรียนไม่เกิน 120 คน
2. ขนาดกลาง หมายถึง สถานศึกษาที่มีนักเรียนเกิน 121-300 คนขึ้นไป
3. ขนาดใหญ่ หมายถึง สถานศึกษาที่มีนักเรียนเกิน 301 คนขึ้นไป

ความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ หมายถึง การประเมิน กลยุทธ์การพัฒนาครูมืออาชีพสู่ความเป็นประเทศไทย 4.0 ทำให้ทราบว่าสามารถนำไปใช้ได้จริง

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กลยุทธ์ การพัฒนาครูมืออาชีพสู่ความเป็นประเทศไทย 4.0 ได้กำหนดกรอบแนวคิดของโครงการวิจัยตามแนวดำเนินการเกี่ยวกับ กลยุทธ์การพัฒนาครู แบบครูมืออาชีพของกระทรวงศึกษาธิการ (2550 : หน้า 32) ดังภาพประกอบ 1.1

ภาพประกอบ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมุติฐานในการวิจัย

กลยุทธ์การพัฒนาครูมืออาชีพสู่ความเป็นประเทศไทย 4.0 ที่สร้างและพัฒนาขึ้นเป็นมีคุณภาพตามมาตรฐาน